

till att det varit ganska invecklat att skaffa sig en överblick över nämndens praxis.

En samlad bild av utvecklingen under 20 år

Justitierådet Edvard Nilsson, nämndens nuvarande ordförande, har därför gått igenom yttrandena från nämndens första 20 år i syfte att åstadkomma en samlad bild av utvecklingen och låtit publicera resultatet av sin genomgång i »Yttranden av Läkemedelsskadenämnden». Boken innehåller utförliga referat av viktiga yttranden från Läkemedelsskadenämnden som belyser väsentliga frågeställningar vid tillämpningen av ersättningsbestämmelserna. Särskilt kan nämnas sådana frågor som huruvida en skada har orsakats genom användning av läkemedel och huruvida den som har tillfogats en skada skäligen bör få ersättning eller inte. Edvard Nilssons genomgång har resulterat i en systematisering av materialet som är föredömlig och synnerligen överskådlig.

Läkemedelsförsäkringen en underutnyttad resurs

Läkemedelsförsäkringen har funnits sedan år 1978, men trots detta är den alltjämt en underutnyttjad resurs. Läkarkåren borde vara mera aktiv när det gäller att ta initiativ till anmälningar. Den nu aktuella boken är därför av stort värde för läkarna när det gäller att sätta sig in i de förutsättningar som gäller för att en patient skall kunna få ersättning från Läkemedelsförsäkringen. Lika viktigt som det är att ersättningsbara fall anmäls är det att läkarna inte genom alltför positiva formuleringar inger sina patienter för stora förväntningar.

Ett frivilligt åtagande

I motsats till Patientförsäkringen, som numera sedan den 1 januari 1997 är reglerad genom lag, är Läkemedelsförsäkringen alltjämt ett frivilligt åtagande av medlemmarna i Läkemedelsförsäkringsföreningen. Försäkringsgivare är för närvarande försäkringsbolaget Zürich vid vars huvudkontor i Stockholm det finns en avdelning som sysslar med reglering av läkemedelsskador.

Bok av stort värde för läkare

Boken (LY) innehåller ett omfattande sökordsregister, som gör det lätt att hitta bland referaten. Den upptar också de för närvarande gällande ersättningsbestämmelserna från år 1993 med kom-

mentarer. Dessa ersättningsbestämmelser har paragrafvis försetts med hänvisningar till referaten, vilket ytterligare underlättar sökningen. Dessutom redovisas tidigare ersättningsbestämmelser. Läkemedelsförsäkringen befinner sig i skärningspunkten mellan juridik och medicin. Boken avslutas därför med en medicinsk och en juridisk ordlista med förklaringar av de fackuttryck från dessa områden som förekommer i referaten.

Boken bör vara av stort intresse för många av Läkartidningens läsare. •

Naturvetenskapens relation till andligheten

Ken Wilber. *The marriage of sense and soul: Integrating science and religion*. 214 sidor. New York: Random House, 1998. ISBN 0-7679-0343-9.

Recensent: Tore Södermark, privatpraktiserande i invärtesmedicin, Stock-sund.

Ken Wilber är av oklara skäl en i Sverige ganska litet läst filosof. Han har skrivit en rad av förnämliga betraktelser i filosofi och psykologi genom åren, och hans näst senaste bok »The marriage of sense and soul», som kanske är hans bästa, förtjänar ett omnämnande. Den innehåller det mesta av hans världsbild som skapats genom en mycket stor beläsenhet i västerländsk filosofi, från Platon, Plotinus och Kant till mer moderna röster från europeisk och amerikansk filosofi och också från hans erfarenhet som buddist och från österländsk kontemplativ erfarenhet (Nagarjuna, Aurobindo m fl).

Motverkar reduktionismen

Boken är särskilt värdefull genom hans genomtänkta sätt att motverka det reduktionistiska tänkandet som går ut på att evidensbaserad medicin skulle handla enbart om positivistisk vetenskap, då det i själva verket finns utmärkt empirisk erfarenhet som vilar på flera fakulteter. Han har gjort en sammanfattning av de fyra »kvadranter» som alltid

måste jämföras, nämligen den materiella och den sociala, som han kallar den högra, och den interna och kulturella, som är den vänstra, och ställer dessa samman med »De tre stora» från österländska tankar (och från Freud) nämligen Jag, Vi och Det – Det sköna, Det moraliska och Det sanna och hur dessa påverkas av sättet att se, med materiella ögon, med tankens ögon och med andliga ögon.

Han får oss att förstå att de reproducerbara bevisen är viktiga inom alla fakulteter men att utgångspunkterna är helt olika, att den inre vänstra sidan måste tolkas för att bli begriplig och att den andliga dimensionen är kontemplativ, icke desto mindre reproducerbar, men inte materiell.

Viktig bok för alla vårdarbetare

Det är en viktig bok, och lättläst, för alla vårdarbetare som behöver stöd för erfarenheten och tanken att vård och läkekonst är något mer än statistiska samband och materiell vetenskap. Inte minst tar den död på all »New age»-kultur, som för det mesta endast är ett regressivt sökande efter ett barnsligt paradys. Men författaren påtalar även Upplysningens och Modernitetens trista enfaldighet som måste söka materiella bevis för att förstå tankens och andens världar. Inte »Det sanna» i och för sig utan när »Det sanna» – »Det» – vill dominera över »Det sköna» (min inre värld) och »Det moraliska» (vårt kulturella sammanhang). Bl a kan man jämföra med Martin Bubers tankar om relationer.

Läs Ken Wilber – denna bok och även annat från hans stora produktion. •

Vad kostar boken?

Det händer att den uppgift om bokpriset som Läkartidningen uppger i recensioner inte stämmer med det pris bokhandeln begär.

Vi har successivt övergått till att ange priset i utgivarlandets valuta, eftersom många faktorer gör att ett omräknat pris lätt blir missvisande. Valutakursen kan variera, bokhandels omkostnader likaså.

Vi vill ge våra läsare rådet att kontrollera priset med bokhandeln innan boken beställs. Det händer att kostnaden för en bok blir upp till dubbelt så stor som en direkt omräkning efter valutakursen antyder.